

УДК 34

Мельник В. П.

*здобувач кафедри муніципального права
та адміністративно-правових дисциплін Інституту права ім. І.
Малиновського Національного університету «Острозька академія»,
кандидат юридичних наук*

ПЕНСІЇ ПО ІНВАЛІДНОСТІ У ПЕНСІЙНОМУ СТРАХУВАННІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Одним із фундаментальних напрямів реформування існуючої моделі соціального захисту є сучасне та якісне удосконалення пенсійного страхування, його солідарної системи на основі посилення ефективності та доступності закріплених у ній соціальних прав [1, с. 17-18]. Як відомо, солідарна система пенсійного страхування є основоположним та базовим рівнем пенсійного забезпечення, ураховуючи те, що скерована на матеріальне забезпечення близько 12,2 млн. осіб [2], у зв'язку з втратою працездатності, що, як правило, пов'язано із їх попередньою трудовою або іншою суспільно-корисною діяльністю застрахованих осіб. Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що перший рівень пенсійного забезпечення – солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених цим Законом [3]. В умовах

© Мельник В. П., 2016

© Національний університет «Острозька академія», 2016

-
- Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

сьогодення солідарна система пенсійного страхування є чи не найбільш недосконалою та вразливою, яка не здатна забезпечити належний, адекватний рівень соціальних стандартів, достатній рівень та якість життя осіб пенсійного віку. Слід відзначити, що на підставі Закону України «Про Державний бюджет на 2016 рік» [4] передбачено поступове зростання прожиткового мінімуму для базису з метою визначення гарантій у пенсійному забезпеченні. За змістом цього Закону (ст.7) у 2016 році прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність становить: з 1 січня 2016 року – 1074 гривні, з 1 травня – 1130 гривень, з 1 грудня – 1247 гривень. При цьому варто наголосити, що принциповим недоліком солідарної системи пенсійного страхування є недосконалість існуючих видів пенсій, які передбачені у ній. Насамперед, це стосується пенсій по інвалідності, виходячи із особливостей правомочних осіб, які у зв'язку із втратою працездатності не тільки неспроможні належним конкурувати на ринку праці, а й в окремих випадках нездатні самостійно забезпечувати свою життєдіяльність.

З правової точки зору, пенсія по інвалідності є одним із основоположних видів пенсійного забезпечення. Свого часу, у Законі України «Про пенсійне забезпечення» [5] пенсії по інвалідності були віднесені до трудових пенсій. Цим Законом було передбачено, низку особливостей пенсій по інвалідності, зокрема: 1) призначаються в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату здоров'я, внаслідок: а) трудового каліцтва або професійного захворювання; б) загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства); 2) призначаються незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи; 3) гарантуються залежно від ступеня втрати здоров'я та поділу осіб з інвалідністю на три групи (причини і групи

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

інвалідності, а також час настання інвалідності встановлюються органами медико-соціальної експертизи, що діють на підставі Положення про них, затвердженого Кабінетом Міністрів України); 4) внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання призначаються незалежно від стажу роботи, а внаслідок загального захворювання призначаються при наявності такого стажу роботи на час настання інвалідності (від 1 до 15 років) залежно від віку та незалежно від групи інвалідності; 5) призначаються в таких розмірах: інвалідам I групи – 70 процентів; інвалідам II групи – 60 процентів; інвалідам III групи – 40 процентів заробітку; 6) мінімальний розмір встановлюється на рівні соціальної пенсії по відповідній групі інвалідності; 7) призначаються на весь час інвалідності, встановленої органами медико-соціальної експертизи, а інвалідам – чоловікам старше 60 років і жінкам старше 55 років призначаються довічно. Ураховуючи політичні, соціальні та інші тенденції розвитку суспільства та держави, наявні можливості, з позиції функціонування солідарної системи пенсійного страхування, пенсії по інвалідності до певної міри були удосконалені з прийняттям та набранням чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Разом з тим, теоретико-правовий аналіз положень цього Закону засвідчує виключно перехідний характер його положень, особливо щодо пенсій по інвалідності, через очевидні складнощі визначених умов, процедур та механізмів призначення та виплати пенсій. Натомість, в умовах демократизації суспільства, соціальних перетворень, пенсії по інвалідності мають відповідати таким ключовим засадам як: прозорість; відкритість; відповідність рівню та якості життя; доступність; відповідність міжнародним та європейським соціальним стандартам; тощо.

Метою наукової статті є науково-теоретичне дослідження теоретико-правових аспектів пенсій по інвалідності у пенсійному страхуванні у

-
- Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

сучасних умовах. У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких вчених-юристів як: В.М. Андріїв, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.Я. Вавженчук, С.В. Вишновецька, І.В. Зуб, М.І. Іншин, В.Л. Костюк, С.С.Лукаш, А.Р. Мацюк, П.Д. Пилипенко, С.В. Попов, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, О.М. Обушенко, С.М. Синчук, О. В. Тищенко, Г.І. Чанишева, В.І. Щербина, М.М. Шумило, Н.М. Хуторян, О.М. Ярошенко та ін. Варто відзначити, що в умовах новітніх прагнень суспільства та держави до сучасного реформування пенсійного страхування, пенсії по інвалідності потребують якісного та системного удосконалення, насамперед, з позиції адекватності та доступності, забезпечення належного рівня та якості життя осіб пенсійного віку.

В умовах сьогодення пенсія по інвалідності як один із ключових видів пенсій у солідарній системі пенсійного страхування перебуває у складному процесі удосконалення, з урахуванням положень доктрини права соціального забезпечення та чинного законодавства України. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (ст.ст. 1, 40) [6] передбачає, що особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Слід відзначити, що такі критерії як, причина, група, час настання інвалідності, строк, на який встановлюється інвалідність, визначаються органом медико-соціальної експертизи згідно із законодавством, а органи Пенсійного фонду та застрахована особа мають право в установленому законом порядку оскаржити рішення органів медико-соціальної експертизи [7, 8]. При цьому, конкретні умови і порядок пенсійного забезпечення і надання допомоги та інших соціальних послуг визначаються законодавством про пенсійне забезпечення в Україні і

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

актами Кабінету Міністрів України з відповідних питань. Тому право осіб з інвалідністю на пенсійне забезпечення (на пенсію) є основним правом у солідарній системі пенсійного страхування. За своєю суттю, пенсійне забезпечення являє собою форму матеріального забезпечення фізичних осіб суб'єктів як загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, так і недержавного пенсійного забезпечення у вигляді пенсій та соціальних послуг, які формуються за рахунок страхових внесків, що сплачуються за кошти юридичних та/або фізичних осіб, державного й місцевого бюджетів, цільових фондів, та акумулюються на банківських рахунках Пенсійного і Накопичувального фондів, недержавних пенсійних фондів, банківських установ [9, с.7-8]. У юридичній літературі наголошується, що пенсія – це передбачене законом або договором систематичне матеріальне забезпечення непрацездатних за рахунок спеціальних пенсійних фондів у зв'язку з настанням таких пенсійних ризиків як старість, інвалідність, втрата годувальника у розмірі, пропорційному їх трудовому (страховому) стажу [10, с.13]. М. М. Шумило визначає пенсію як «один із правових інструментів реалізації державою своєї соціальної функції через органи спеціальної компетенції, що відображається у щомісячному матеріальному (грошовому) забезпеченні, у порядку та випадках, визначених чинним законодавством, для саморозвитку та реалізації своїх прав особами, які повністю або частково втратили працездатність» [11, с. 15]. Виходячи із існуючого термінологічного апарату Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 1) законодавець виділяє два окремі терміни: «пенсійна виплата», «пенсія». У цьому Законі зафіксовано, що пенсійні виплати – грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюються у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати. У той же час, пенсія – щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі

- Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого цим Законом пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених цим Законом. Н.П. Коробенко пропонує визначення терміну «пенсія по інвалідності внаслідок загального захворювання» як «передбачена солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування щомісячна грошова виплата, що гарантується правомочній особі за умови настання інвалідності внаслідок загального захворювання (у тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) та наявності страхового стажу встановленої законом тривалості, а також інших юридичних фактів, і яка призначається на час інвалідності уповноваженими органами Пенсійного фонду за рахунок акумульованих у ньому коштів, а в окремих випадках і державного бюджету у порядку, встановленому актами пенсійного законодавства України» [12, с.17-18].

Доречно підкреслити, що правове забезпечення пенсій по інвалідності у солідарній системі пенсійного страхування визначається відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст.ст.30-35).

Теоретико-правовий аналіз положень зазначеного Закону, дозволяє виділити наступні законодавчі особливості пенсії по інвалідності:

- 1) призначається: а) в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності внаслідок загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства); б) за наявності встановленого страхового стажу та незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи; в) у разі нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання відповідно законодавства; г) залежно від

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

ступеня втрати працездатності та групи інвалідності; г) за наявності страхового стажу на час настання інвалідності або на день звернення за пенсією (інвалідів I групи від 1 до 10 років, інвалідів II та III групи від 1 до 14 років); д) незалежно від страхового стажу, якщо інвалідність настала в період проходження строкової військової служби або внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (Революції Гідності), у особи, яка звернулася за медичною допомогою у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року; е) залежно від групи інвалідності у таких розмірах: інвалідам I групи – 100 відсотків пенсії за віком; інвалідам II групи – 90 відсотків пенсії за віком; інвалідам III групи – 50 відсотків пенсії за віком; є) непрацюючим інвалідам II групи за їх вибором в розмірі пенсії за віком, обчисленої відповідно до Закону (ст.ст.27,28); 10) призначається на весь строк встановлення інвалідності, а інвалідам, які досягли пенсійного віку – довічно; 2) переводиться на пенсію за віком щодо осіб з інвалідністю, які досягли пенсійного віку та мають необхідний страховий стаж (ст.26 Закону); 3) виплачується: у разі зміни групи інвалідності у новому розмірі з дня зміни групи інвалідності, а якщо особа визнана інвалідом нижчої групи, пенсія виплачується за попередньою групою до кінця місяця, в якому змінено групу інвалідності; у разі визнання особи, яка пройшла повторний огляд, здоровою пенсія до кінця місяця, по який встановлено інвалідність; за попередньою групою інвалідності, якщо під час повторного огляду інваліда переведено на іншу групу інвалідності (вищу або нижчу); 4) виплата, у разі якщо особа не з'явилася в органи медико-соціальної експертизи на повторний огляд у визначений для цього строк, зупиняється з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому вона

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

мала з'явитися на повторний огляд; 5) виплата відновлюється, у разі якщо строк повторного огляду медико-соціальної експертизи інвалідом пропущено з поважних причин або в разі визнання його знову інвалідом з дня, з якого припинено виплату, до дня повторного огляду, але не більш як за три роки, якщо орган медико-соціальної експертизи визнає її за цей період інвалідом.

Крім того, якщо виплату пенсії інвалідові було припинено у зв'язку з відновленням здоров'я або якщо він не отримував пенсії внаслідок нез'явлення на повторний огляд без поважних причин, то в разі наступного визнання його інвалідом виплата раніше призначеної пенсії поновлюється з дня встановлення інвалідності знову за умови, що після припинення виплати пенсії минуло не більше п'яти років. Якщо минуло більше п'яти років, пенсія призначається знову на загальних підставах. При цьому, органи медико-соціальної експертизи зобов'язані повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду в порядку, встановленому законодавством, про результати повторного огляду осіб, яким призначена пенсія по інвалідності, та про нез'явлення цих осіб на зазначений огляд.

Таким чином, пенсія по інвалідності у пенсійному страхуванні – це визначена у солідарній системі щомісячна пенсійна виплата у грошовій формі, що гарантується особам з інвалідністю внаслідок загального захворювання (у тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) за наявності встановленої тривалості страхового стажу та/або інших юридичних фактів, яка призначається на умовах та у порядку передбаченому пенсійним законодавством.

Основними ознаками пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні є наступні: 1) передбачена солідарною системою пенсійного страхування; 2) щомісячна пенсійна виплата у грошовій формі; 3) основними умовами призначення є: наявність встановленої інвалідності (внаслідок загального

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

захворювання (у тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) відповідно до рішення органу МСЕК, віку, встановленої тривалості страхового стажу та/або інших юридичних фактів відповідно до закону; 4) обчислюється, нараховується призначається уповноваженими органами Пенсійного фонду України; 5) розмір визначається відповідно до спеціальної формули у співвідношенні до пенсії за віком; 6) призначається на строк встановлення інвалідності або довічно; 7) як правило, не підлягає обмеженню; 8) не передбачає звуження прав осіб з інвалідністю з питань соціального захисту; 9) виключає можливість призначення іншої пенсії у солідарній системі; 10) може бути переведена на інший вид пенсії у солідарній системі пенсійного страхування; 11) виплачується за рахунок коштів Пенсійного фонду України.

Також пенсії по інвалідності можуть призначатися відповідно до спеціального законодавства України [13], [14].

Важливим кроком на шляху пенсійної реформи [15] має бути розробка єдиної концепції, що має передбачати ключові пріоритети функціонування пенсійної системи, виходячи із необхідності оптимального поєднання державного, недержавного та професійного пенсійного забезпечення, пенсійного страхування.

Конструктивним форматом проведення пенсійної реформи має стати забезпечення відкритості, прозорості, доступності та ефективності пенсійних виплат та пенсій, адекватності їх гідному рівню та якості життя, відповідно до стану розвитку суспільства та держави.

Подальший процес просування України по шляху демократичних перетворень солідарної системи пенсійного страхування, насамперед, має передбачати реформування пенсій по інвалідності, у частині механізмів та процедури призначення та виплати. Слушним було б переглянути

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

тривалість страхового стажу, ураховуючи об'єктивні складнощі участі осіб з інвалідністю на ринку праці, гарантувати призначення пенсій залежно від заробітку особи. У цьому контексті, вартують уваги питання щодо розробки новітнього пенсійного законодавства, зокрема проекту Пенсійного кодексу на основі та у розвиток концепції пенсійної реформи, консолідованих зусиль суспільства та держави, виходячи із міжнародного та національного досвіду.

Список використаних джерел

1. Іншин М.І., Сіроха Д.І. Соціальна держава: сутність і перспективи//М.І. Іншин, Д.І. Сіроха// Актуальні проблеми соціального права: збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р./За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.О. Попелюшка. – К.: ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2015. – С.17-21.
2. Пенсійний фонд назвав кількість пенсіонерів в Україні: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/378360/pf-nazvav-kilkist-pensioneriv-v-ukrayini>.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV//Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №49-51. – Ст.376.
4. Про Державний бюджет на 2016 рік: Закон України від 25 грудня 2015 року № 928-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №5. – Ст.54.
5. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII//Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №3. – Ст.10.

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

6. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. №875-ХІІ//Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №21. – Ст.252.
7. Права осіб з інвалідністю в Україні : [Науково-практичний посібник]. – Випуск 1 / К. М. Біда, В. В. Бонтлаб, І. Р. Вітик, В. Л. Костюк, В. П. Мельник та ін. / за заг. ред. В. Костюка. – К. : ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2011. – 312 с.
8. Питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р.№1317//Урядовий кур'єр від 22.12.2009р., №238.
9. Кравчук Т.В. Пенсійне забезпечення у разі втрати годувальника у солідарній пенсійній системі України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Т.В. Кравчук ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2008. — 20 с.
10. Сивак С.М. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / С.М. Сивак ; Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 1999. — 17 с.
11. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / М.М. Шумило ; Одес. нац. юрид. акад. — О., 2009. — 20 с.
12. Коробенко Н.П. Пенсійне забезпечення по інвалідності в солідарній пенсійній системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Н.П. Коробенко ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. — К., 2010. — 20 с.
13. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII//Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №2-3. – Ст.12.

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

14. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII //Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №3. – Ст.25.

15. У Пенсійному фонді роз'яснили, які зміни відбудуться у пенсійному забезпеченні громадян: [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zik.ua/news/2016/01/29/u_pensiynomu_fondi_rozuyasnyly_yaki_zminy_vibudutsya_u_pensiynomu_667379.

Мельник В. П.

Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект

У цій науковій статті досліджуються теоретико-правові питання щодо пенсії по інвалідності. Акцентовано увагу на проблемах функціонування солідарної системи, наголошено на важливості її реформування, підвищення рівня соціальних стандартів та соціальних гарантій. Відзначено особливості пенсій по інвалідності за чинним законодавством. Визначено поняття, ознаки та тенденції удосконалення законодавчого забезпечення пенсій по інвалідності. Обґрунтовано важливість розробки проекту Пенсійного кодексу.

Ключові слова: солідарна система; пенсійне страхування; пенсія; особа з інвалідністю; пенсія по інвалідності; пенсійний кодекс.

Мельник В. П.

Пенсии по инвалидности в пенсионном страховании: теоретико-правовой аспект

В этой научной статье исследуются теоретико-правовые вопросы пенсии по инвалидности. Акцентируется внимание на проблемах

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

функционирования солидарной системы, отмечается важность ее реформирования, повышения уровня социальных стандартов и социальных гарантий. Отмечено особенности пенсий по инвалидности по действующему законодательству. Определено понятие, признаки и тенденции совершенствования законодательного обеспечения пенсий по инвалидности. Обоснована важность разработки проекта Пенсионного кодекса.

Ключевые слова: солидарная система; пенсионное страхование; пенсия; лицо с инвалидностью; пенсия по инвалидности; пенсионный кодекс.

Melnik V. P.

Disability pension in pension insurance: theoretical and legal aspects

In this scientific article examines theoretical and legal issues of disability pension. The attention on the problems of PAYG operation, stressed the importance of reform, improvement of social standards and social guarantees. Noted features of disability pensions under current law.

Thus, the disability pension in pension insurance – is defined in the PAYG monthly pension payment in cash, guaranteed to persons with disabilities due to a general disease (including injury unrelated to work, disability from childhood) if installed the duration of insurance and / or other legal facts, appointed under the conditions and in the manner prescribed by pension legislation.

The main features of disability pension in pension insurance are: 1) provided PAYG pension insurance; 2) monthly pension payment in cash; 3) The main purpose conditions are: the existence of established disability (due to a general disease (including injury unrelated to work, disability from childhood) according to the decision of the authorized body, age prescribed duration of insurance and / or other legal facts under law, 4) is calculated,

---

▪ Пенсії по інвалідності у пенсійному страхуванні: теоретико-правовий аспект / В. П. Мельник // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2016. – № 2(14) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16mvptpa.pdf>.

accrued appointed authorized by the Pension fund of Ukraine; 5) the amount determined according to a special formula in relation to retirement age; 6) for a period of disability or life; 7) are generally not subject to limitation; 8) does not involve narrowing the rights of persons with disabilities on social protection; 9) preclude the possibility of appointing another in the solidarity pension system; 10) can be converted to another type of pension solidarity system of pension insurance; 11) paid by the Pension Fund of Ukraine.

An important step in pension reform should be to develop a common concept that should provide key priorities functioning pension system based on the need for the optimal combination of state, non-state and occupational pensions, the pension insurance.

Constructive format pension reform should be to ensure openness, transparency, accessibility and efficiency benefits and pensions adequacy of a decent standard and quality of life, according to the state of society and the state.

The further the process of moving Ukraine towards democratic transformation PAYG pension, above all, should include reform of disability benefits, in terms of mechanisms and procedures for appointment and payment. Would rightly view the duration of insurance, taking into account the objective difficulties of participation of persons with disabilities in the labor market, to guarantee pensions based on earnings of individuals. In this context, questions are worth consideration for the development of modern pension legislation, including the draft of the Pension Code and based on the development of the concept of pension reform, consolidated efforts of state and society, based on international and national experience.

Key words: joint system; Pension Insurance; pension; persons with disabilities; disability pension; Pension Code.